

Tisková zpráva

Morálka politiků očima veřejnosti – duben 2018

- ⊙ Polovina dotázaných (51 %) si myslí, že morálka politiků by měla být posuzována přísněji než ostatních, více než dvě pětiny (43 %) si myslí, že by měla být posuzována stejně, a 4 %, že mírněji. Od posledního šetření v roce 2015 se snížil podíl těch, kteří by politiky posuzovali přísněji, o 7 procentních bodů.
- ⊙ Polovina dotázaných (51 %) si myslí, že při posuzování politiků je třeba vzít v úvahu i jejich soukromý život, více než dvě pětiny (44 %), že při posuzování politiků je třeba vzít v úvahu jen oblast politiky. Toto názorové dělení je v posledních pěti letech stabilní.
- ⊙ Více než čtyři dotázaní z pěti jsou přesvědčeni o tom, že o sporech a aférách politiků by se mělo informovat, že zároveň se spousta věcí zatajuje, že je těžké se v tom vyznat a také, že aféry patří k životu a vyskytují se i jinde.
- ⊙ Téměř tři ze čtyř dotázaných si myslí, že spory a aféry nám dělají ostudu před světem, dva ze tří pak soudí, že je nafukují novináři, nemají žádný účinek a že jde při nich o vyřizování účtů.
- ⊙ Necelá polovina (47 %) je přesvědčena, že při sporech a aférách jde o vyřešení problémů. Tento postoj se v posledních pěti letech posílil o 14 procentních bodů.

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 593

V dubnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR zjišťovalo názory občanů na to, jak přísně by měla být posuzována morálka politiků¹ a podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jejich jednání². Podrobněji byly rovněž zjišťovány postoje českých občanů ke sporům, problémům a aférám, které se objevují v našem politickém a veřejném životě. V tomto případě byl respondentům předložen seznam výroků, s nimiž dotázaní vyjadřovali souhlas, respektive nesouhlas³. Naposled byly tyto otázky zjišťovány v březnu 2015.

Přibližně polovina dotázaných (51 %) si myslí, že morálka politiků má být posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. Více než dvě pětiny (43 %) se domnívaly, že pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Pouze 4 % oslovených občanů odpověděla, že politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit. Náзорný přehled výsledků v časovém srovnání přináší graf 1.

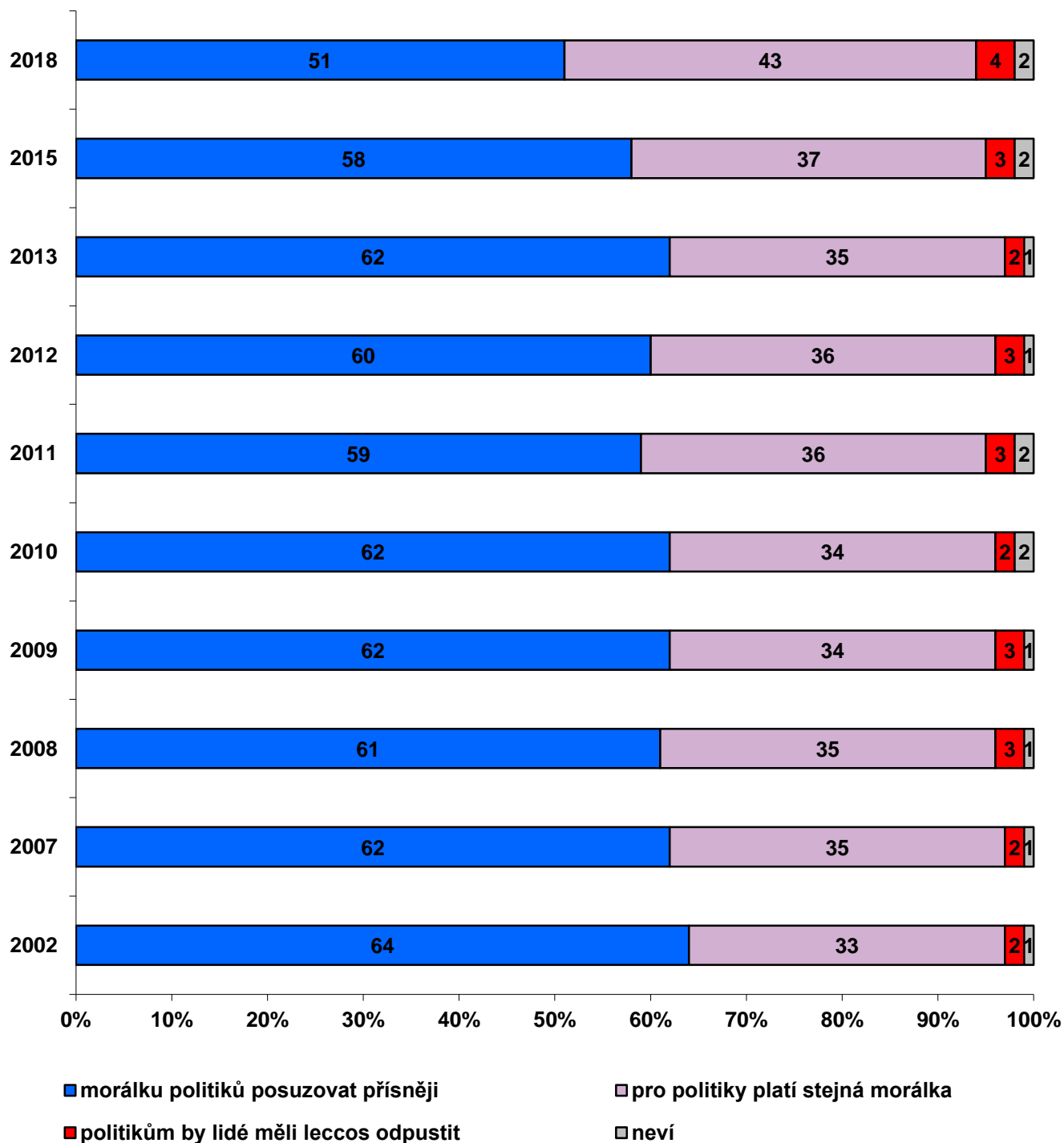
V názorech veřejnosti na posuzování morálky politiků docházelo v minulých letech jen k drobným výkyvům. Letošní výzkum přinesl poprvé za celé sledované období výrazný (statisticky významný) názorový posun: o 7 procentních bodů poklesl podíl těch, podle kterých by měla být morálka politiků posuzována přísněji. O 6 procentních bodů naopak vzrostl podíl zastánců názoru, že pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Je možné, že tento názorový posun je určitou reflexí veřejnosti kauzy Čapí hnízdo.

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám rozhovor tří lidí o tom, jaká by měla být morálka našich politiků. Který z těchto názorů je Vám nejbližší? První říká: Morálka politiků má být posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. Druhý říká: Pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Třetí říká: Politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit.“

² Znění otázky: „Domníváte se, že politici by měli být hodnoceni pouze podle toho, jak jednají ve své profesi, nebo i podle jejich soukromého života?“

³ Otázka: „V našem politickém a veřejném životě se objevují různé spory, problémy a aféry. Souhlasíte s tím, že a) patří k životu, vyskytují se i v jiných demokraciích, b) že nám tyto spory a aféry dělají ostudu před světem, c) že je třeba aby se o nich informovalo, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti, d) že při nich jde hlavně o vyřizování osobních účtů, e) že je často těžké se v nich vyznat, f) že jde hlavně o vyřešení věcných problémů, g) že spousta vážných problémů a afér se zatajuje, h) že problémy nafukují novináři, i) že nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém?“

Graf 1: Jak by měla být posuzována morálka politiků?

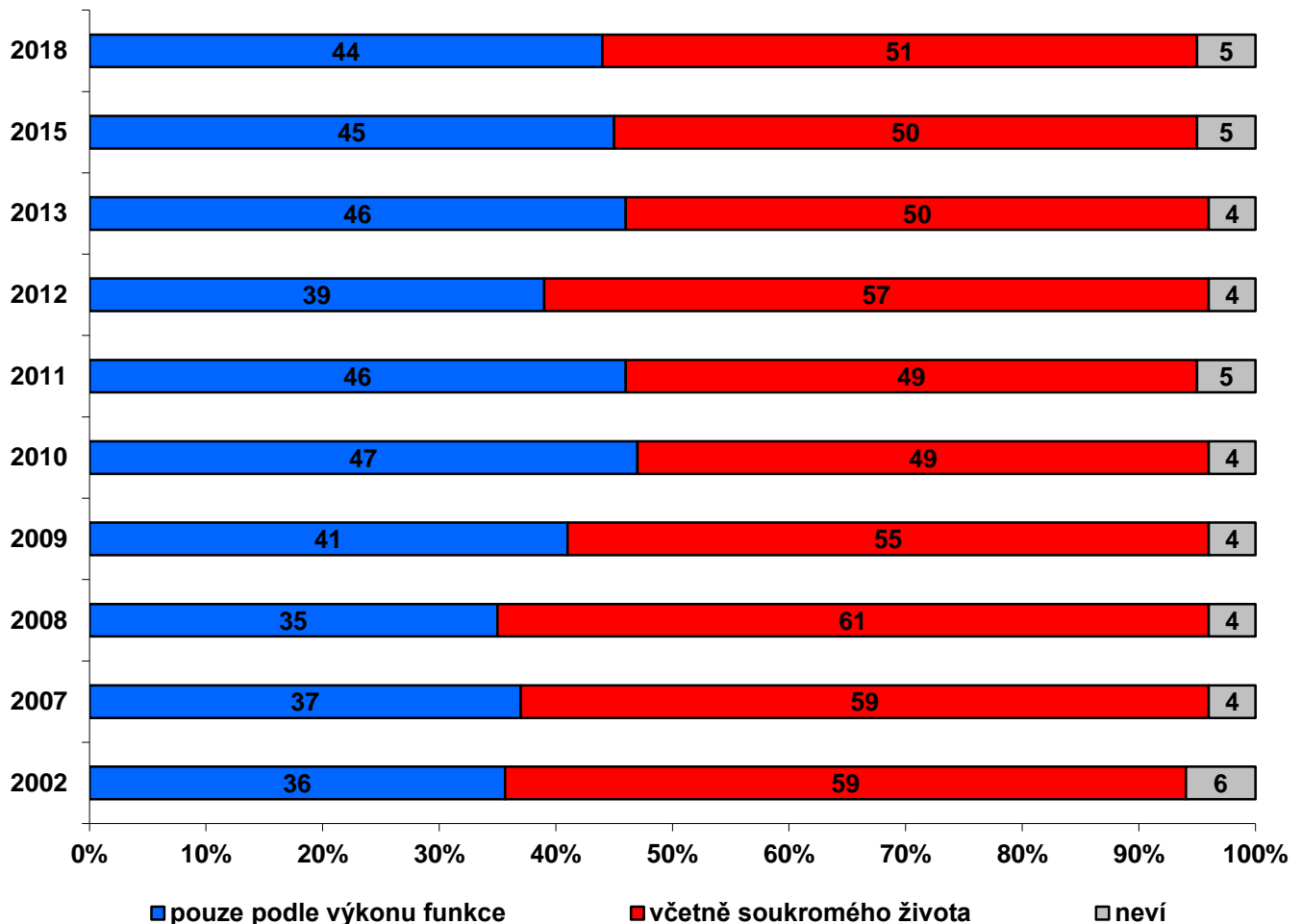

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, rok 2018: 7. – 19. dubna 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Názory, že morálka politiků by měla být posuzována přísněji, se častěji objevil u nejmladší generace (15-19 let) a mezi respondenty nad 60 let, ale rozdíly od ostatních věkových skupin byly v řádu několika procent. Pro zajímavost uvádíme, že podobný rozdíl (5 procentních bodů) byl i mezi voliči Zemana a Drahoše (posuzování politiků přísněji).

Četnosti odpovědí na otázku, zda by mělo být jednání politiků hodnoceno pouze podle výkonu veřejné funkce nebo zda by mělo zahrnovat i soukromý život přináší graf 2 (také v časovém porovnání).

Graf 2: Podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jednání politiků?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, rok 2018: 7. – 19. dubna 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Přibližně polovina dotázaných (51 %) se přiklonila k názoru, že by hodnocení politiků mělo zahrnovat i jejich soukromý život, o 7 procentních bodů méně respondentů (44 %) se naopak domnívalo, že posuzování morálky politiků má vycházet pouze z jejich jednání v politice. Aktuální rozložení názorů je srovnatelné s výzkumem realizovaným v roce 2015, 2013 i 2011 a 2010. Náborový posun, ke kterému došlo v roce 2012 (přísnější posuzování jednání politiků, což odpovídalo výsledným zjištěním z let 2002, 2007-2009), se nepotvrdil.

Vliv sociodemografických charakteristik, politické orientace, ani preference v nedávné prezidentské volbě nebyl u dané otázky zjištěn.

Jak ukazuje tabulka 1, zhruba čtyři pětiny českých občanů (81 %) si myslí, že spory, problémy a aféry patří k životu a vyskytují se i v jiných demokraciích. Velká většina veřejnosti (84 %) ale zároveň věří, že o problémech, sporech a aférách je třeba informovat, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti. Současně stejný podíl dotázaných (84 %) souhlasil s tím, že spousta vážných problémů a afér se zatajuje. Asi osm z deseti oslovených si rovněž myslí, že ve sporech, aférách a problémech, které se objevují v našem politickém a veřejném životě, je těžké se vyznat (83 %). Tři čtvrtiny dotázaných se současně obávají, že tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem (73 %).

O názorech občanů na politickou kulturu v naší zemi vypovídá jistě i to, že si téměř dvě třetiny (64 %) Čechů myslí, že ve sporech a aférách, které se ve veřejném životě objevují, jde hlavně o vyřizování osobních účtů, a necelá polovina lidí (47 %) se domnívá, že jde hlavně o vyřešení věcných sporů. Podle dvou třetin občanů (67 %) navíc nemají tyto spory a aféry žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém. Podobný podíl dotázaných (68 %) byl také přesvědčen, že problémy nafukují novináři.

Tabulka 1: Postoje českých občanů ke sporům, problémům a aférám, které se objevují v našem politickém a veřejném životě (v %)

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	+/-
spousta vážných problémů a afér se zatajuje	44	40	8	2	84/10
je třeba, aby se o nich informovalo, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti	43	41	10	2	84/12
je často těžké se v nich vyznat	38	45	11	2	83/13
patří k životu, vyskytují se i v jiných demokraciích	23	58	13	2	81/15
tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem	30	43	19	3	73/22
problémy nafukují novináři	29	39	21	4	68/25
nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém	22	45	20	3	67/23
jde při nich hlavně o vyřizování osobních účtů	21	43	19	3	64/22
jde hlavně o vyřešení věcných problémů	10	37	29	6	47/35

Poznámka: Dopočet do 100 % v řádcích tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., 7. – 19. dubna 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z hlediska srovnání s předchozím výzkumem realizovaným v březnu 2015 (viz grafy 3a až 3i) došlo k nejméně výraznější změně v případě výroku, že jde hlavně o vyřešení problémů, u kterého podíl souhlasících vzrostl o 8 procentních bodů. Pokračoval navíc nárůst zaznamenaný v roce 2015 (plus 6 procentních bodů). Je obecně dobré, že současná situace na politické scéně je veřejností takto reflektována.

Letošní výzkum potvrdil v roce 2015 zaznamenaný nárůst souhlasu s tím, že problémy nafukují novináři (rozdíl aktuálního výsledku proti roku 2013 je +12 procentních bodů u souhlasu, -14 procentních bodů u nesouhlasu).

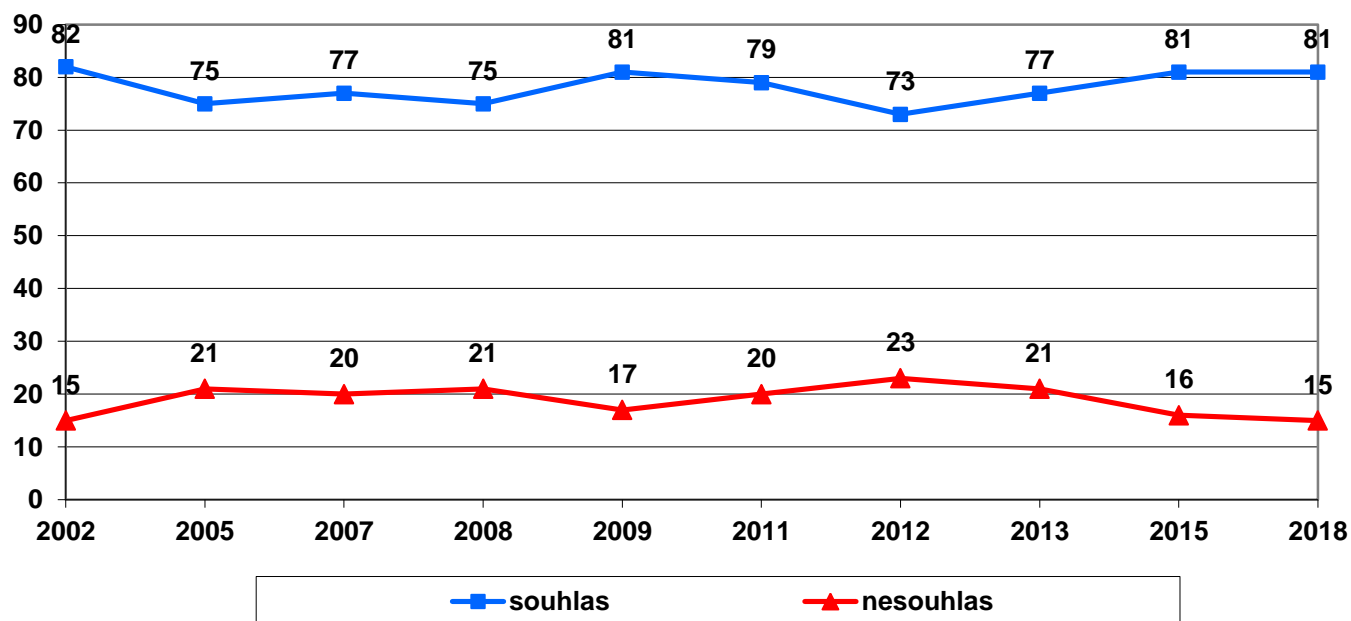
Podobně se potvrdil i předchozí mírný vzestup souhlasu s názorem, že problémy, aféry a spory patří k životu a vyskytují se i v jiných demokraciích (nárůst souhlasu o 4 procentních body v roce 2015, v roce 2018 bez změny).

U položky spory a aféry nám dělají ostudu před světem, došlo k poklesu souhlasu o 6 procentních bodů. Byl tak potvrzen trend, který ve třech posledních šetřeních snížil celkově souhlas o 11 procentních bodů.

Za pozornost stojí, že došlo k statisticky významnému poklesu souhlasu u položky, že je o problémech a aférách potřeba informovat, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti (o 6 procentních bodů na 84 %, což je nejnižší hodnota od počátku sledování v roce 2002).

Celkově je možné říci, že posun veřejného mínění zjištěný v posledním výzkumu potvrdil pozitivní změny z výzkumu v roce 2015 (řešení věcných problémů, vyřizování účtů).

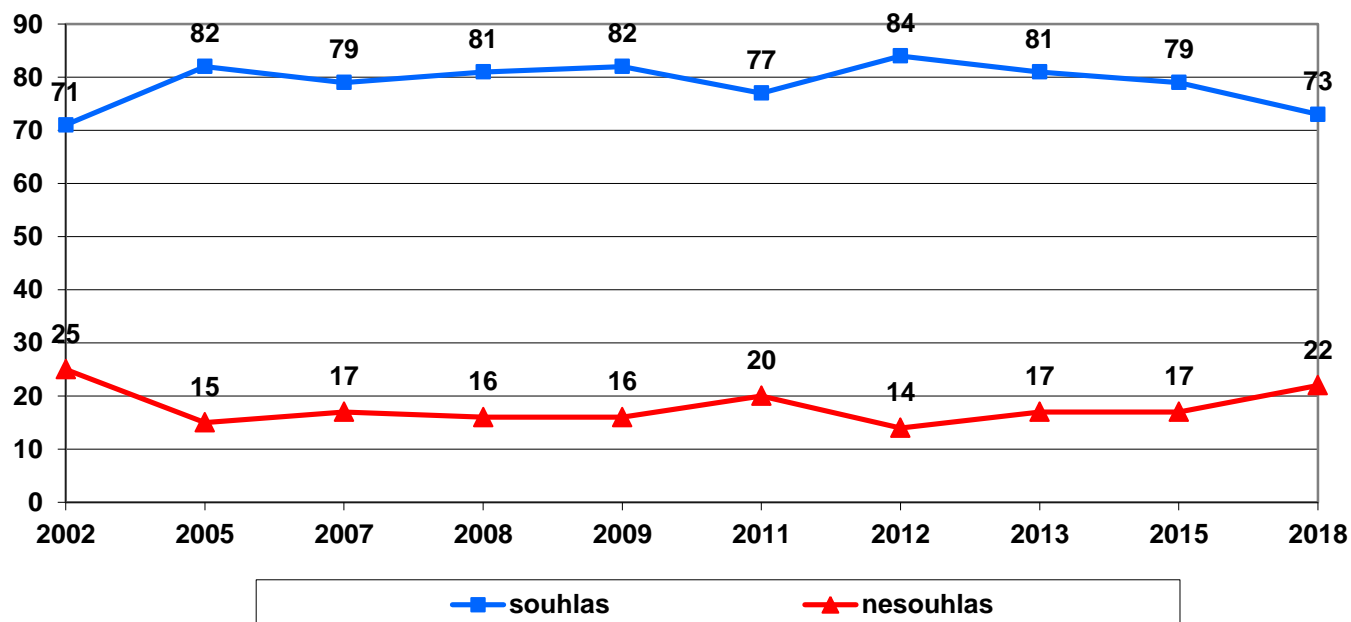
Graf 3a: Spory, problémy a aféry patří k životu, vyskytují se i v jiných demokraciích (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

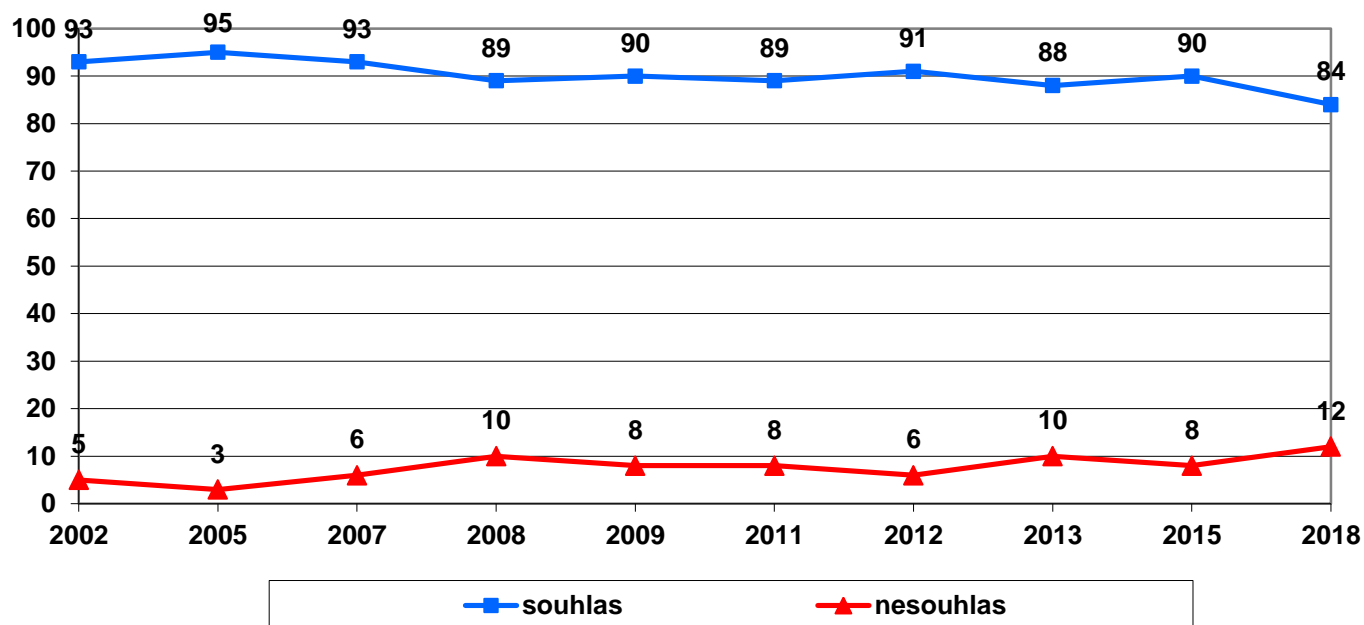
Graf 3b: Tyto spory a aféry nám dělají ostudu před světem (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

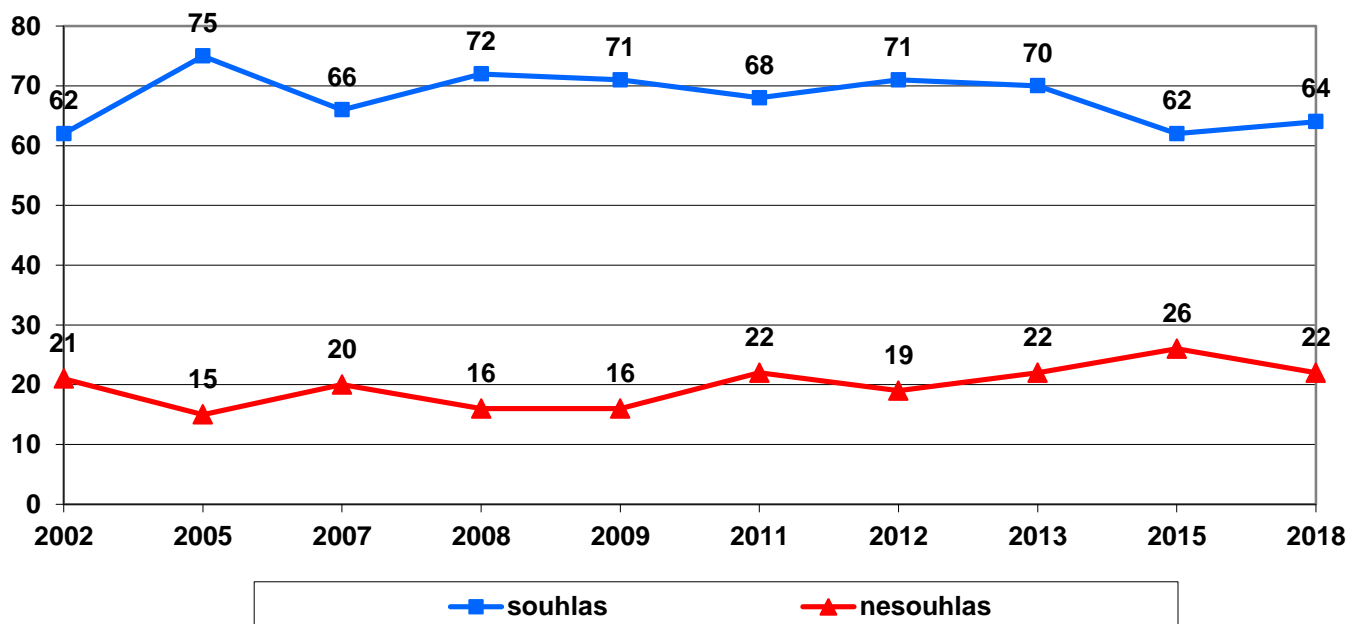
Graf 3c: Je třeba aby se o nich informovalo, protože politici potřebují kontrolu veřejnosti (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

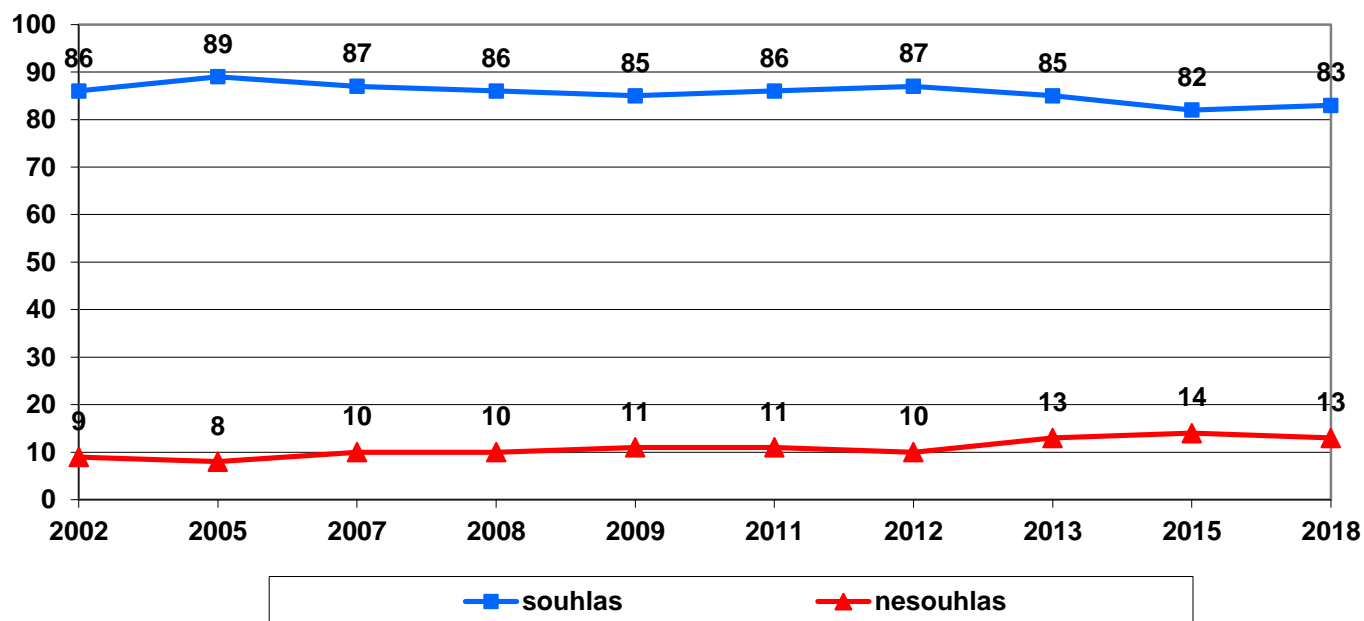
Graf 3d: Jde při nich hlavně o vyřizování osobních účtů (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

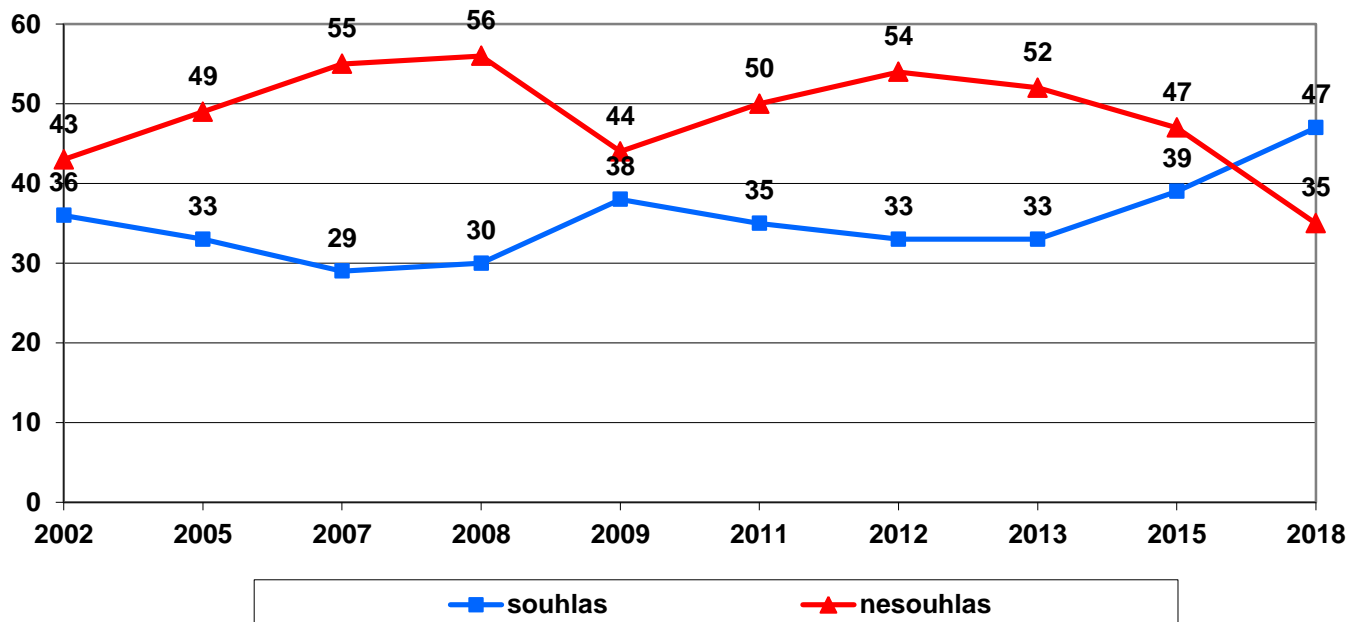
Graf 3e: Je často těžké se v nich vyznat (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

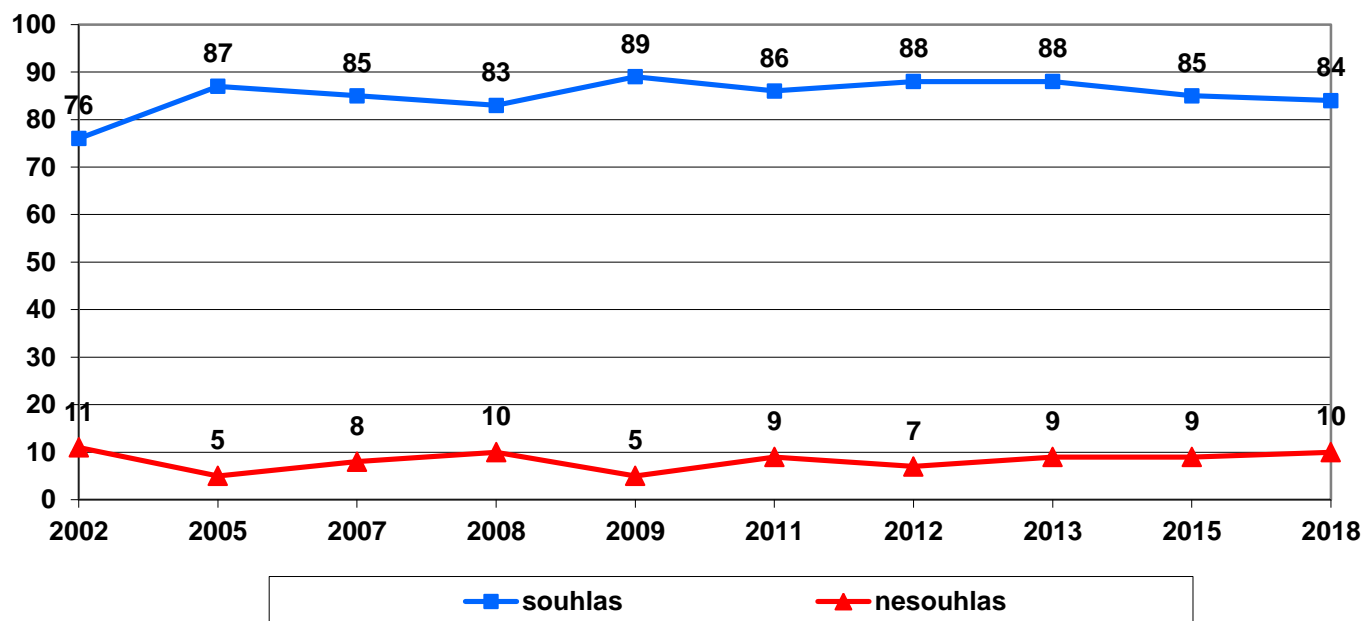
Graf 3f: Jde hlavně o vyřešení věcných problémů (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

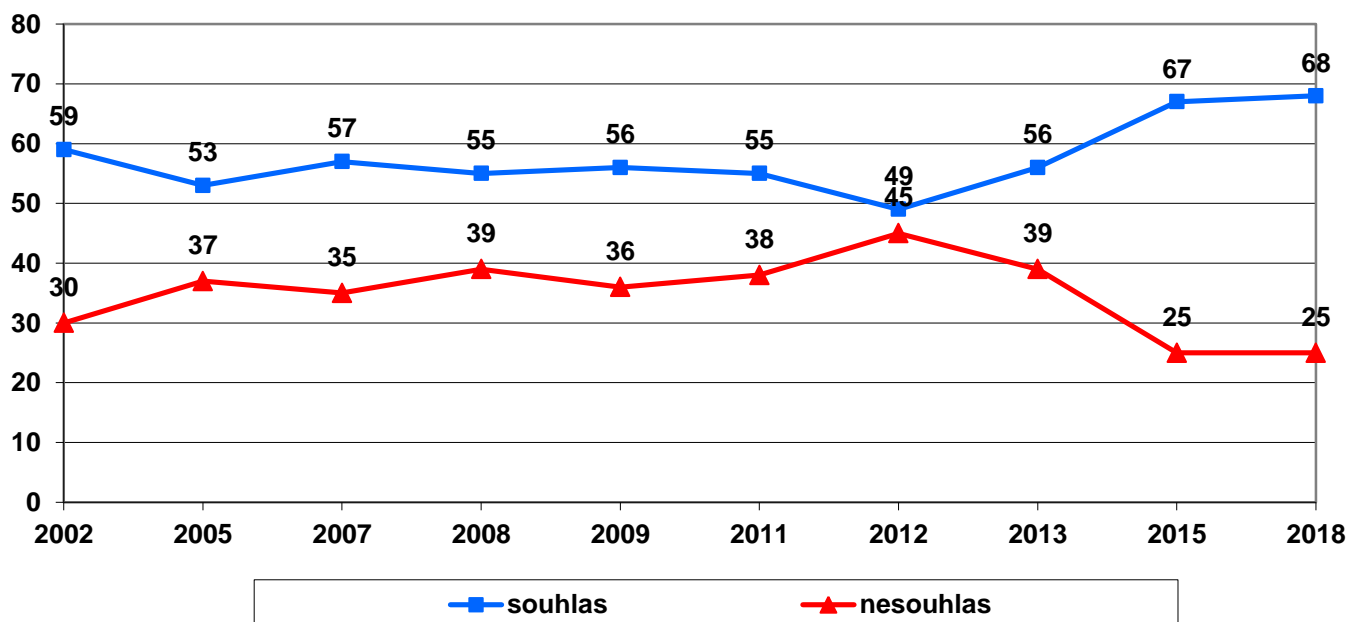
Graf 3g: Spousta vážných problémů a afér se zatajuje (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

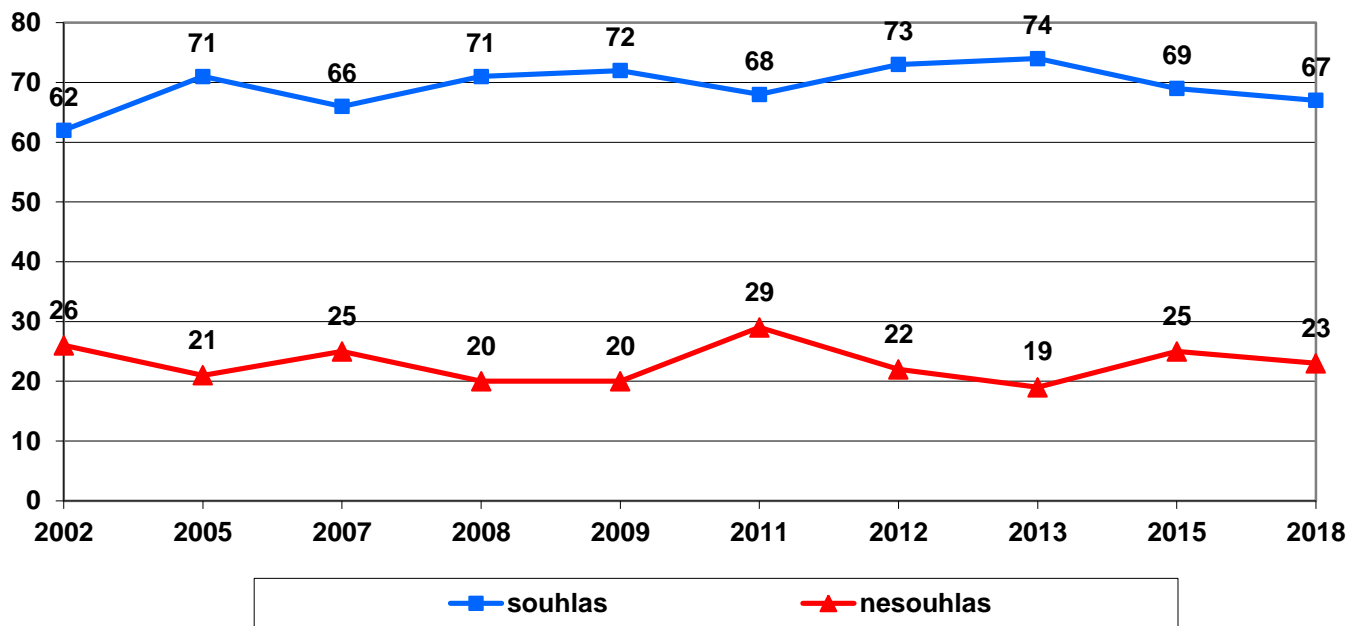
Graf 3h: Problémy nafukují novináři (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 3i: Nemají žádný účinek, ničeho se nedosáhne a vše zůstane při starém (%)

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „souhlas“ zahrnuje součet podílů „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, kategorie „nesouhlas“ je součtem podílů „spíše nesouhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. - 19. 4. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1115</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>231</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD.7, PD.8, PS.4</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pd180511</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. května 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |